

Cykl 5 warsztatów dla dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych (proponowany wiek 5-9 lat) w oparciu o treść książki *Guzikożerca na tropie słów*

Mój świat tworzę sam – ja i moja wyobraźnia.

(Nadwrażliwość sensoryczna – czym jest i co można zrobić, żeby sobie z nią poradzić).

Świat w kawałkach, czyli jak poukładać puzzle rzeczywistości.

(Po co nam zasady, nakazy i zakazy i co to znaczy czuć się bezpiecznie).

Jaki smaczny guzik, czyli opowieść o chłopcu, który próbował zjeść świat. (Niedostymulowanie sensoryczne – czym jest i jak się objawia).

Coś się popsuło w mojej głowie, czyli gdzie się podziały słowa, których potrzebuję. (Rola i znaczenie komunikacji w rozwoju dziecka).

Świat mnie atakuje, czyli jak uciec przed zapachami, dźwiękami, smakami i... ludźmi. (Trening umiejętności interpersonalnych, budowanie relacji społecznych).

Poruszane zagadnienia i cele zajęć:

Zapoznanie dzieci z pojęciem nadwrażliwości sensorycznej.

Poznanie zależności przyczynowo-skutkowych i ich znaczenia dla poczucia bezpieczeństwa.

Zapoznanie z nieumiejętnością planowania motorycznego i zjawiskiem zagubienia w przestrzeni (dyspraksja).

Nauka odpowiedzialności, ponoszenia konsekwencji własnych czynów.

Zapoznaje z pojęciem niedostymulowania i jego objawami.

Nauka budowania relacji społecznych.

Zapoznanie z zagadnieniem nadwrażliwości na zapachy, dźwięki i smaki.

Poznawanie świata emocji i nauka radzenia sobie z nimi, szczególnie w sytuacji problemów komunikacyjnych (zaburzony rozwój mowy, nieśmiałość itp.).

Zapoznanie z objawami i konsekwencje zaburzonego rozwoju mowy.

Zajęcia są językowo i merytorycznie są dostosowane do małego odbiorcy, tematyką obejmują zarówno powszechne problemy i wyzwania stojące przed prawidłowo rozwijającymi się dziećmi, jak również zagadnienia dotyczące problemów rozwojowych takich jak zaburzenia integracji sensorycznej czy opóźnienia w rozwoju mowy. Dzieci zdrowe poszerzą swoje horyzonty i zyskają ważne umiejętności, a najmłodszy borykający się z problemami i dysfunkcjami otrzymają ważny komunikat: Nie jesteś sam, wiemy, jak ci pomóc!

Olga Ptak – teatrolog i pedagog, edukatorka teatralna pracująca z dziećmi przedszkolnymi. Absolwentka wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, terapii pedagogicznej z elementami rewalidacji osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, integracji sensorycznej z diagnozą i terapią dzieci, edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i zespołem Aspergera oraz. Autorka czterech książek, w tym bestsellerowej *Kto ukradł jutro? czyli dlaczego nie jest jak z obrazka* (Wydawnictwo Albus 2019), która ma dwóch narratorów, matkę i dziecko, a każde z nich własnym językiem opowiada o swoim, odmiennym świecie. Mikroświaty obojga nakładają się na siebie, wzajemnie uzupełniają, nigdy jednak w pełni do siebie nie przystają. To ważna książka dla wszystkich rodziców, opiekunów, terapeutów, nauczycieli, psychologów, pedagogów i lekarzy wszelkich specjalizacji opiekujących się dziećmi z problemami rozwojowymi.

KONSPEKT ZAJĘĆ

Temat: Mój świat tworzę sam – ja i moja wyobraźnia.

Nadwrażliwość sensoryczna – czym jest i co można zrobić, żeby sobie z nią poradzić.

Osoba prowadząca: Olga Ptak

Czas trwania: 60 minut

Sluchacze: dzieci w wieku przedszkolnym i uczniowie klas I-III

Cele zajęć:

- ogólne: dziecko poznaje rolę wyobraźni i uczy się wykorzystywać własną kreatywność. Zapoznaje się z pojęciem nadwrażliwości sensorycznej.
- szczegółowe:

- kształtujące umiejętności:

dziecko rozwija motorykę małą, percepcję słuchową i wzrokową, doskonali umiejętności społeczne, rozwija koncentrację przez skupianie uwagi na słuchaniu opowiadania, doskonali umiejętności odczytywania i nazywania różnych stanów emocjonalnych, uczy się jak pomóc koleżance lub koledze z nadwrażliwością sensoryczną;

- pozwalające przyswoić nową wiedzę:

dziecko poznaje pojęcie nadwrażliwości sensorycznej, poznaje metody radzenia sobie z tym zjawiskiem;

- kształtujące postawy:

dziecko potrafi rozpoznać i wyrażać własne uczucia oraz dzielić się nimi, rozwija wrażliwość, uczuciowość, afirmację samego siebie (kształtowanie wrażliwości własnej i innych), rozwija przystosowanie społeczne, rozumie relacje międzyludzkie, eliminuje egocentryzm.

Metody:

- poszukujące, aktywne: rozmowa kierowana, zabawa ruchowa, zabawa dydaktyczna, działania praktyczne, zabawa naśladowcza, zabawa tematyczna, zabawy z elementami dramy i pantomimy, inscenizowanie ruchem piosenek;
- podające: pokaz, demonstracja, czytanie opowiadania.

Formy pracy:

zbiorowa, grupowa, indywidualna jednolita

Przebieg zajęć:

1. Czytamy rozdział 3. książki Olgi Ptak *Guzikożerca na tropie słów* dotyczący dziecięcych wyobrażeń.
2. Zgadujemy, czym naprawdę były węże z przeczytanego opowiadania (prysznic, odkurzacz, szalik), rozmawiamy o roli wyobraźni i o nadwrażliwości dotykowej.
3. Robimy węża z kolorowego papieru.
4. Zabawa z wężem sensorycznym – zmiana środka ciężkości. Dzieci z wężem dociskowym na ramionach przechodzą po „kamieniach” (kawałki materiału) przez „rzekę” przekonując się, że czasem panowanie nad własnym ciałem może sprawiać problemy.
5. Czytamy rozdział 5. książki Olgi Ptak *Guzikożerca na tropie słów* i rozmawiamy o jego treści (nadwrażliwość zmysłowa).
6. Zabawa ruchowa „Ja jestem wężem” – bierze w niej udział cała grupa. Wspólnie uczymy się piosenki i dołączając się stopniowo do śpiewających tworzymy ciało węża.

KONSPEKT ZAJĘĆ

Temat: Jaki smaczny guzik, czyli opowieść o chłopcu, który próbował zjeść świat.

Niedostymulowanie sensoryczne – czym jest i jak się objawia.

Osoba prowadząca: Olga Ptak

Czas trwania: 60 minut

Słuchacze: dzieci w wieku przedszkolnym i uczniowie klas I-III

Cele zajęć:

- ogólne: dziecko rozwija poczucie własnego ciała (somatognozja). Zapoznaje się z pojęciem niedostymulowania i jego objawami.
- szczegółowe:
 - kształtujące umiejętności:
dziecko doskonali rozumienie własnego ciała, integrację sensoryczną, uczy się jak pomóc koleżance lub koledze z niedostymulowaniem sensorycznym, rozwija motorykę małą i dużą, percepcję słuchową i wzrokową, doskonali umiejętności społeczne, rozwija koncentrację przez skupianie uwagi na słuchaniu opowiadania;
 - pozwalające przyswoić nową wiedzę:
dziecko poznaje pojęcie niedostymulowania oraz metody radzenia sobie z tym zjawiskiem;
 - kształtujące postawy:
dziecko potrafi rozpoznać i wyrażać własne uczucia oraz dzielić się nimi, rozwija wrażliwość, uczuciowość, afirmację samego siebie (kształtowanie wrażliwości własnej i innych), rozwija przystosowanie społeczne, rozumie relacje międzyludzkie, eliminuje egocentryzm, rozwija tolerancję.

Metody:

- poszukujące, aktywne: rozmowa kierowana, zabawa ruchowa, zabawa dydaktyczna, działania praktyczne, zabawa naśladowcza, zabawa tematyczna, zabawy z elementami dramy i pantomimy, inscenizowanie ruchem piosenek;
- podające: pokaz, demonstracja, czytanie opowiadania.

Formy pracy:

zbiorowa, grupowa, indywidualna jednolita

Przebieg zajęć:

1. Czytamy rozdział 4. książki Olgi Ptak *Guzikożerca na tropie słów* i rozmawiamy o „dziwnych” zachowaniach koleżanek, kolegów, dzieci z naszego otoczenia. Mówimy o tym, z czego mogą wynikać i jak się zachować w sytuacji, kiedy mamy z nimi do czynienia.
2. Zabawa dotykowa z pudełkiem sensorycznym (rozmawiamy o bodźcach i uczymy się je opisywać). Rozmawiamy o różnorodności doznań.
3. Ćwiczenia logorytmiczne wspomagające integrację ruchowo-werbalną.
4. Praca plastyczna – pan guzik i jego moc.
5. Czytamy rozdział 9. książki Olgi Ptak *Guzikożerca na tropie słów* i rozmawiamy o jego treści (trudności z interpretacją informacji płynących z otoczenia i z naszego ciała).

KONSPEKT ZAJĘĆ

Temat: Świat w kawałkach, czyli jak poukładać puzzle rzeczywistości.

Po co nam zasady, nakazy i zakazy i co to znaczy czuć się bezpiecznie.

Osoba prowadząca: Olga Ptak

Czas trwania: 60 minut

Sluchacze: dzieci w wieku przedszkolnym i uczniowie klas I-III

Cele zajęć:

- ogólne: dziecko poznaje wagę zależności przyczynowo-skutkowych i ich znaczenie dla poczucia bezpieczeństwa. Uczy się odpowiedzialności, opisu konsekwencji własnych czynów;
- szczegółowe:

- kształtujące umiejętności:

dziecko rozwija motorykę małą, percepcję słuchową i wzrokową, doskonali umiejętności społeczne, rozwija koncentrację przez skupianie uwagi na słuchaniu opowiadania, doskonali umiejętność opowiadania, wzbogaca zasób mowy czynnej i biernej, rozwija wyobraźnię;

- pozwalające przyswoić nową wiedzę:

dziecko poznaje i/lub utrwała zależność pomiędzy przyczyną i skutkiem, zna znaczenie słowa „konsekwencje”, uczy się nazywania poszczególnych elementów struktury opowiadania (wstęp, rozwinięcie, zakończenie, morał/puenta), poznaje znaczenie powiedzenia „Uczyć się błędach”;

- kształtujące postawy:

dziecko nabiera pewności siebie, buduje poczucie własnej wartości wynikające ze sprawczości, uczy się odpowiedzialności za swoje czyny i nabiera przekonania, że poprzez umiejętną ocenę sytuacji jesteśmy w stanie zapobiec nieprzyjemnym skutkom wielu naszych działań.

Metody:

- poszukujące, aktywne: rozmowa kierowana, zabawa ruchowa, zabawa dydaktyczna, działania praktyczne, zabawa naśladowcza, zabawa tematyczna, zabawy z elementami dramy i pantomimy, inscenizowanie ruchem piosenek;
- podające: pokaz, demonstracja, czytanie opowiadania.

Formy pracy:

zbiorowa, grupowa, indywidualna jednolita

Przebieg zajęć:

1. Czytamy rozdział 2. książki Olgi Ptak *Guzikożerca na tropie słów* rozmawiamy o jego treści (kolejność zdarzeń, przyczynowość).
2. Przy pomocy książki wielozadaniowej „Wycieczka samochodowa” wydawnictwa Egmont składając puzzle tworzymy trasę, czyli opowieść dotyczącą wyprawy kilkorga zwierzęcych przyjaciół na wycieczkę. Odtwarzamy przebieg całej podróży przesuując ręką po planszy. Uczymy się nazw „wstęp”, „rozwinięcie”, „zakończenie” i pokazujemy te elementy opowiadania na puzzlach, z których składa się opowieść. Po wykonanym zadaniu w nagrodę dzieci mogą uruchomić nakręcany samochodzik, który przejeżdża całą ułożoną trasę w kształcie cyfry „8”. Rozmawiamy o tym, co się stanie, gdy któryś z puzzli zmieni miejsce.
3. Przy pomocy kwadratowych, papierowych obrazków tworzymy proste historyjki obrazkowe, dotyczące codziennych czynności.
4. Prezentacja bajki teatru kamishibai w formie ilustrowanych kart narracyjnych „Szukając Marudka” (autor, ilustrator: Kumiko Yamamoto, tłumacz: Julian Brudzewski, Zofia Piątkowska-Wolska). Opowieść o małym chłopcu, który wyrusza na poszukiwania swojego zaginionego pieska. Zadaniem dzieci będzie dokończenie przedstawionej historii (praca plastyczna), które gdzieś się zapodziało – jakiś psotnik ukradł ostatnią kartę narracyjną.
5. Czytamy rozdział 6. książki Olgi Ptak *Guzikożerca na tropie słów* i rozmawiamy o jego treści (nadwrażliwość zmysłowa). Mówimy o tym, co się dzieje, kiedy nasz mózg nie robi różnych rzeczy we właściwej kolejności.

KONSPEKT ZAJĘĆ

Temat: Świat mnie atakuje, czyli jak uciec przed zapachami, dźwiękami, smakami i... ludźmi.

Trening umiejętności interpersonalnych, budowanie relacji społecznych.

Osoba prowadząca: Olga Ptak

Czas trwania: 60 minut

Sluchacze: dzieci w wieku przedszkolnym i uczniowie klas I-III

Cele zajęć:

- ogólne: dziecko uczy się budować relacje społeczne. Zapoznaje się z zagadnieniem nadwrażliwości na zapachy, dźwięki i smaki.

- szczegółowe:

- kształtujące umiejętności:

dziecko rozwija umiejętności społeczne (nawiązywanie relacji), doskonali umiejętności szanowania osób ze swojego otoczenia, rozwija koncentrację przez skupianie uwagi na słuchaniu i oglądaniu demonstracji, doskonali umiejętności odczytywania i nazywania różnych stanów emocjonalnych, stosuje formy grzecznościowe adekwatnie do sytuacji;

- pozwalające przyswoić nową wiedzę:

dziecko zapoznaje pojęcie i problemy związane z nadwrażliwością na smaki, zapachy i smaki, poznaje (lub utrwała) formy i zwroty grzecznościowe: proszę, przepraszam, dziękuję, dzień dobry, do widzenia;

- kształtujące postawy:

dziecko potrafi wziąć odpowiedzialność za własne postępowanie, wyrabia w sobie pozytywne postawy życiowe i pielęgnuje piękno języka polskiego, poznaje kulturę zachowań i kulturę słowa, przestrzega zasad dobrego wychowania i zachowania w grupie.

Metody:

- poszukujące, aktywne: rozmowa kierowana, zabawa ruchowa, zabawa dydaktyczna, działania praktyczne, zabawa naśladowcza, zabawa tematyczna, zabawy z elementami dramy i pantomimy, inscenizowanie ruchem piosenek;
- podające: pokaz, demonstracja, czytanie opowiadania.

Formy pracy:

zbiorowa, grupowa, indywidualna jednolita

Przebieg zajęć:

1. Czytamy rozdział 7. książki Olgi Ptak *Guzikożerca na tropie słów* i rozmowa o tym, co oznaczają pojęcia „osobisty”, „prywatny”.
2. Teatr kamishibai w formie ilustrowanych kart narracyjnych *Czułość – Calins – Tenderness*, tekst i ilustracje: Antoine Guilloppé, tłumacz: Julian Brudzewski, wydanie trójjęzyczne: polski/francuski /angielski. Rozmowa o okazywaniu czułości i innych uczuć.
3. Wykonujemy ćwiczenia z zakresu treningu interpersonalnego (poznawanie mocnych i słabych stron członków grupy, nauka współpracy itp.)
4. Praca plastyczna (w grupach) – rysujemy mapę relacji i „kręgi bliskości” określające zażyłości (znajomi, przyjaciele, rodzica, koledzy i koleżanki, nauczyciele itp.)
5. Czytamy rozdział 8. książki Olgi Ptak *Guzikożerca na tropie słów* i rozmawiamy o jego treści (trudności w relacjach z ludźmi i ich przyczyny).

KONSPEKT ZAJĘĆ

Temat: Coś się popsuło w mojej głowie, czyli gdzie się podziały słowa, których potrzebuję.

Rola i znaczenie komunikacji w rozwoju dziecka.

Osoba prowadząca: Olga Ptak

Czas trwania: 60 minut

Słuchacze: dzieci w wieku przedszkolnym i uczniowie klas I-III

Cele zajęć:

- ogólne: dziecko poznaje świat emocji i uczy się radzić sobie z emocjami, szczególnie w sytuacji problemów komunikacyjnych (zaburzony rozwój mowy, nieśmiałość itp.).

- szczegółowe:

- kształtujące umiejętności:

dziecko doskonali umiejętności odczytywania i nazywania różnych stanów emocjonalnych, rozwija motorykę małą, percepcję słuchową i wzrokową, doskonali umiejętności społeczne, rozwija koncentrację przez skupianie uwagi na słuchaniu opowiadania i oglądaniu demonstracji,;

- pozwalające przyswoić nową wiedzę:

dziecko poznaje/utrwała nazwy podstawowych stanów emocjonalnych, wie, że są one nieodłącznym elementem naszego życia, zdaje sobie sprawę, że nie zawsze panujemy nad emocjami, ale musimy nauczyć się, jak z nimi postępować, dziecko poznaje sposoby komunikacji i specyfikę różnych relacji społecznych;

- kształtujące postawy:

dziecko potrafi rozpoznać i wyrażać własne uczucia oraz dzielić się nimi, rozwija wrażliwość, uczuciowość, afirmację samego siebie (kształtowanie wrażliwości własnej i innych), rozwija przystosowanie społeczne, rozumie relacje międzyludzkie, eliminuje egocentryzm.

Metody:

- poszukujące, aktywne: rozmowa kierowana, zabawa ruchowa, zabawa dydaktyczna, działania praktyczne, zabawa naśladowcza, zabawa tematyczna, zabawy z elementami dramy i pantomimy, inscenizowanie ruchem piosenek;
- podające: pokaz, demonstracja, czytanie opowiadania.

Formy pracy:

zbiorowa, grupowa, indywidualna jednolita

Przebieg zajęć:

1. Czytamy rozdział 1. książki Olgi Ptak *Guzikożerca na tropie słów* i rozmawiamy o tym, jak czuje się ktoś, kto nie potrafi mówić.
2. Książka kamishibai w formie ilustrowanych kart narracyjnych „Mój przyjaciel Kemushi” Nathalie Dargent (ilustrator: Mandana Sadat, tłumacz: Dorota Vinet) – rozmawiamy o tym, jak łatwo jest wyciągnąć zły wniosek na temat kogoś, kto nie potrafi się z nami porozumieć.
3. Praca plastyczna - stworek z dziwnym ciałem zrobiony z plamy farby (zaburzenia w odczuwaniu części własnego ciała i ich konsekwencje).
4. Ruchowe kalambury – przekazywanie treści bez użycia słów (komunikacja pozawerbalna).
5. Czytamy rozdział 10. książki Olgi Ptak *Guzikożerca na tropie słów* i rozmawiamy o jego treści (nieumiejętność planowania motorycznego, zagubienie w przestrzeni